

DAGAR ATT MINNAS

"Oh, vilken underbar morgon - oh, vilken underbar dag"

De citerade orden ger toner och melodi i våra öron då den nya dagen och julveckan ligger framför oss.

Gårdagen är förbi och dagen i dag är en av de första ihärdiga dagarna i den nya julveckan. Redan känns dofterna av saffran, stearin, buljong och skinka eller av julbak. Allt känns igen från generationer tillbaka och ändå upplever vi en ny tid.

Men Nej, så lätt går det inte att tänka på det nya då tankarna går sin egen väg då man råkar vara född 1919 och minns hur det var för mer än 90 år sen. Man kan till och med bli nostalgisk i juletid om det känns bättre så.

Nå, hur var det med den tidiga morgonväkten i år, kändes måhända den friska doften från spisarnas brasor och de många rökpelarna högt över hustaken?

Men när får man numera känna den doften i näsan i vår moderna centralvärmens tid i våra bostäder?

Jag kommer just nu ihåg alla små stunder vi tog vara på för att putsa bjällerkransen blank. Den skulle sättas på söndagsse-len och ringa vackert och ljudligt när vi skulle ut och åka med den högtidliga åksläden?

Under julmånaden användes bjällerkransen inte bara till julotta och andra högtidliga utfärder utan även till släktkalas och andra fester. Det är tråkigt att den tiden är förbi!

Kvinnan måste vi tänka särskilt på nu till julen, för hon har i alla tider varit utsatt för de bråda dagarna under julveckan. När slaktmånaden var inne var det hustruns lott och ansvar att ta hand om köttet för hushållet.

Därtill kom allt pynt som undantagslöst var kvinnans ansvar och som mannen på den tiden aldrig tog ansvar för eller befattade sig med. Det tillhörde sedvänjan i det strängt patriarkaliska samhället då man och kvinna var och en hade sina egna plikter.

Den forntida husmodern hade verkligen ett stort arbete med hushållet, barnen och brödbaket och dessutom allt arbete med mjölkningen och allt annat i ladugården. Vi får inte glömma bort att många den tiden inte hade råd med piga eller dräng i sina små jordbruk utan själva måste sköta om allt.

Husbonden, mannen, hade inte heller brist på uppgifter. Det var de tunga göromålen först och främst. Ibland fanns en eller två hästar i stallet med rykt och hudvård och utfordring eller alla andra uppgifter. Bondens dagliga arbete både inomhus och utomhus var som alla vet mycket varierande även till juldagarna.

Veden skulle naturligtvis in varje dag både för spisen och för eldstäderna i andra rum. Tro inte det saknades uppgifter varje dag och dessutom inga elektriska maskiner till hjälp som det sker nu.

Vi kan gärna tänka lite extra på det myckna snöandet och på snöskottningen som hos oss sker varje gång med snöslungas hjälp. Men konstigt nog så tyckte vi att vintern var vacker utan snömaskin.

Vi får fortfarande minnas att varje dag även i år är en sällsam gåva dag för dag som snart är här.

Barn i alla åldrar har en speciell plats i våra hjärtan och tankar när julen är inne. Så var det då och så är det nu. Allt är bara så annorlunda.

De minsta hade ju sina lekar och vanor med enkla medel och de som är lite äldre har sina vanor. Så var det redan för nittio år sen och så är det fortfarande. Kanske ni minns de enkla trasdockorna av egen tillverkning och pojkarnas enkla fickkniv och en liten träpinne som kunde få bli vad som helst, till exempel en liten selpinne.

Inget fick kosta pengar för någon på den tiden och ingen kände behovet. Det som kostade pengar fick vi alltid låta bli att tänka på då pengar alltid var en bristvara.

De yngre barnen hade så här års som vanligt en hel del skidåkning att roa sig med och framför allt att åka spark. Det var ett härligt nöje överallt där backarna var tillräckligt långa och höga. Kanske minns många att man satte ett helt dussin sparkar till ett släptåg och på så sätt gav sig iväg på utförsluten. Det var dessutom ett nöje när det blev skarsnö och samma nöje uppstod utan kostnader i naturen.

Vi ska väl inte heller glömma de allra äldsta i kamratgången. För dem var det också att använda de enkla och hemsnickrade skidorna utan dyrbara och invecklade bindslen. Ungdomarna stakade iväg långt in i skogarna på sina långa turer för att blanda nytta med nöje. Det var inte ovanligt den tiden att de hade geväret med sig för jakt på både fågel eller ekorrar. Småviltet fick inte försummas ens på nöjestrappen.

Ja, arbetslivet och nöjeslivet var sannerligen helt annorlunda än 90 år senare. Vi har sett den stora skillnaden i våra familjebeskrivningar. Vi har känt att alla förändring-

ar ligger inom en mansålder och ändå är det sant.

Ungdomarna och deras föräldrar är helt annorlunda till både existens och ekonomi mot de decennier vi gått förbi. Nu får vi vänja oss med den nya tiden som är mycket bättre än den gamla och ta den till oss. Tänk att vi så lätt glömmer fast den korta tiden ändå ligger oss så nära.

Nu är 2012 års jul här och det blir en ny julgran som far och son skaffar hem lika könsbundet som förr medan mor och dotter också lika könsbundet som förr sköter sina julrevir som alltid.

GOD 2012 - JUL!

Göte Ingelman

Bildmakare: Bo Hansson